
Δελτίο τύπου**Ημερομηνία****1 Σεπτεμβρίου 2016****Υπεύθυνη**

Αλεξάνδρα Φιλιππάκη

Τηλ: 210 6874490

Email: alexandra.filippaki@gr.pwc.comΠερισσότερες πληροφορίες [εδώ](#)

Follow/retweet: @PwC_Greece

Σελίδες**5**

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες βρίσκονται σε σταυροδρόμι. Οι μεγάλες δυνάμεις ανατροπής που δημιουργούν η τεχνολογία, το ρυθμιστικό περιβάλλον, ο ανταγωνισμός και τώρα το Brexit θα καθορίσουν τις εξελίξεις στον τραπεζικό χώρο στην επόμενη δεκαετία

Ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος οδεύει προς ουσιαστική ανασυγκρότηση σύμφωνα με τη νέα έκθεση της PwC **«*The future shape of banking in Europe - how disruptive forces will drive the evolution of a new banking ecosystem*»**.

Η εμφάνιση στην τραπεζική αγορά νέων ανταγωνιστικών παραγόντων αποτελεί μεγάλη ευκαιρία εξέλιξης για όλους του παίκτες. Οι νεοφυείς εταιρείες του κλάδου χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (fintech), οι εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι τεχνολογικοί κολοσσοί όπως η Google και μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου προσπαθούν να προσελκύσουν τραπεζικούς πελάτες με νέα καινοτόμα προϊόντα, επιλέγοντας τμήματα της τραπεζικής αλυσίδας αξίας (όπως οι πληρωμές) στα οποία στοχεύουν ισχυρά.

Ο Colin Brereton, επικεφαλής του τομέα Κινδύνου, Ρυθμιστικής Συμμόρφωσης και Κρίσεων Χρηματοοικονομικού Κλάδου στο δίκτυο της PwC στην περιοχή Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής (EMAA) παρατηρεί:

«Οι τράπεζες αγωνίζονται να αποδώσουν υπό το βάρος του ονόματός τους, εν μέσω συνεχών ρυθμιστικών αλλαγών και ενός αδύναμου και διαρκώς πιο ρευστού οικονομικού περιβάλλοντος που έχει περαιτέρω επιδεινωθεί λόγω του Brexit. Παρ' όλο που οι τράπεζες έχουν ενισχύσει τους ισολογισμούς τους, δεν έχουν δώσει την ίδια έμφαση στις βασικές επιχειρηματικές δραστηριότητες τους και οι επενδυτές έχουν αρχίσει να χάνουν την υπομονή τους.»

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες από την έναρξη της οικονομικής κρίσης έχουν σταθερά αποτύχει να καλύψουν το κόστος κεφαλαίου, ενώ αυτή τη στιγμή λειτουργούν με ένα περιθώριο (απόδοση ιδίων κεφαλαίων μείον κόστος ιδίων κεφαλαίων) που βρίσκεται περίπου στο -6%*, μετά από πρόστιμα, κόστη αναδιάρθρωσης και άλλα μεταβατικά έξοδα. Το γεγονός αυτό

αντανακλάται άμεσα στους δείκτες τιμής προς λογιστική αξία (χρηματιστηριακή αξία έναντι λογιστικής αξίας).

Τα προβλήματα δεν περιορίζονται μόνο στην επενδυτική τραπεζική, την οποία κάποιοι αντιμετωπίζουν ως το προβληματικό παιδί του τραπεζικού κλάδου, αλλά επεκτείνονται και στη λιανική τραπεζική σύμφωνα με την PwC.

Ο Colin Brereton παρατηρεί:

«Οι τραπεζικές μεταρρυθμίσεις που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα έχουν επικεντρωθεί στην σταθεροποίηση του συστήματος με προσέλκυση νέων κεφαλαίων και όχι στον μετασχηματισμό του συστήματος έτσι ώστε να μπορέσουν τα νέα κεφάλαια να αποδώσουν περισσότερο. Αυτό που βλέπουμε είναι μια μεγάλη ομάδα εδραιωμένων τραπεζών που δεσμεύονται και ανυπομονούν να αλλάξουν, οι οποίες όμως για διάφορους λόγους δεν το καταφέρνουν με τον ρυθμό που χρειάζεται. Και ταυτόχρονα έχουμε μία επιθετική και δραστήρια ομάδα επίδοξων ανταγωνιστών που δράττεται των ευκαιριών που δημιουργεί αυτή η συγκυρία».

Παρ' όλο που τα παραδοσιακά εμπόδια (barriers to entry) αποτρέπουν τη είσοδο στην αγορά και μπορεί να συντηρήσουν τις εδραιωμένες τράπεζες για κάποιο χρονικό διάστημα, δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε να καταρρέουν σταδιακά ή να ευνοούν επίδοξους ανταγωνιστές: Τα brands αναμένεται να αποτελέσουν βασικό όπλο στη μάχη αυτή όμως όχι απαραίτητα προς όφελος των σημερινών τραπεζών, καθώς μεγάλα και παγκοσμίως αναγνωρίσιμα τεχνολογικά ονόματα διεισδύουν στην τραπεζική αγορά. Η προνομιακή πρόσβαση στα πολύτιμα δεδομένα πελατών που έχουν σήμερα οι τράπεζες παρακάμπτεται ή πραγματοποιείται μέσω τεχνολογικών εταιρειών. Η πρόσβαση σε φτηνή χρηματοδότηση από καταθέσεις που έχουν οι τράπεζες αφενός συνοδεύεται από αυξημένο κόστος συμμόρφωσης και αφετέρου δεν αποτελεί πλεονέκτημα λόγω των χαμηλών επιτοκίων από άλλες πηγές χρηματοδότησης. Επιπλέον είναι ευάλωτη στη ριζική αλλαγή που επιφέρει η χρηματοδότηση μεταξύ ιδιωτών (peer-to-peer finance) ή το crowd funding. Ο έλεγχος των τραπεζικών υποδομών ενδέχεται να επηρεαστεί από την ανάδυση της τεχνολογίας blockchain και η τεχνογνωσία της γενικής τραπεζικής μπορεί στο μέλλον να υποκλαπεί ή να αντιγραφεί πλήρως με την βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης.

Στην έκθεση της PwC παρουσιάζονται τρία πιθανά σενάρια για το τραπεζικό σύστημα στην Ευρώπη:

- **Σενάριο Α – Μετασχηματισμός πολλαπλών ταχυτήτων.** Οι τράπεζες σταδιακά προσαρμόζονται και συγκεντρώνονται όχι όμως αρκετά γρήγορα για να αποτρέψουν τους επίδοξους ανταγωνιστές από το να εξασφαλίσουν σημαντικό - ίσως 20% - και σταθερό μερίδιο της αγοράς.
- **Σενάριο Β – Γρήγορος μετασχηματισμός.** Ο μετασχηματισμός προχωρά με ταχύτερο ρυθμό και φτάνει σε ένα **σημείο καμψής** μετά από το οποίο οι σημερινοί διεκδικητές γίνονται οι νέοι κυρίαρχοι της αγοράς και οι σημερινοί πρωταγωνιστές είτε σιγά σιγά εξαφανίζονται είτε ο ρόλος τους περιορίζεται στην εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών (καταθέσεις/δάνεια). Σε αυτό το σενάριο, είναι πιθανό να

υπάρξει μια νέα τραπεζική κρίση και να συνεπακόλουθα ένας νέος γύρος κρατικής παρέμβασης να επιταχύνουν τον μετασχηματισμό.

• **Σενάριο Γ – Νέο τραπεζικό οικοσύστημα.** Το τρίτο και πιο αισιόδοξο σενάριο, θέλει τον τραπεζικό κλάδο —μαζί με άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τους τεχνολογικούς κλάδους— να αντιμετωπίζουν την διαμορφούμενη κατάσταση συλλογικά μέσω συνενώσεων, συμμαχιών και εμπορικών συμφωνιών.

Σύμφωνα με την PwC, το τρίτο σενάριο είναι και το πιο πιθανό, εν μέρει γιατί η αγορά ήδη έχει αρχίσει να κινείται προς αυτή την κατεύθυνση πιο πολύ αυθόρμητα παρά προσχεδιασμένα. Παρόμοια είναι και η ανάπτυξη της λεγόμενης συνεργατικής οικονομίας που οφείλεται μάλλον στις εξελίξεις στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον παρά σε θεσμικές πρωτοβουλίες.

Ο Miles Kennedy, partner στον κλάδο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της Strategy& και ένας εκ των δύο συγγραφέων της έκθεσης, σχολιάζει:

«Σύμφωνα με το τρίτο σενάριο, οι σημερινοί κυρίαρχοι και διεκδικητές της αγοράς αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο ότι έχουν αμοιβαίο επιχειρηματικό συμφέρον να συνεργαστούν και καθώς θα το πραγματοποιούν, οι όροι κυρίαρχος και διεκδικητής θα παύσουν να έχουν νόημα.

Η αγορά εξελίσσεται από ένα στάδιο στο οποίο μεγάλες καθετοποιημένες εταιρείες ανταγωνίζονται στις τιμές, το μάρκετινγκ και τη διανομή σε ένα στάδιο στο οποίο ευρύτερα —ενδεχομένως αλληλοεπικαλυπτόμενα— δίκτυα πιο εξειδικευμένων εταιρειών ανταγωνίζονται στην καινοτομία, στα προϊόντα και στις υπηρεσίες».

Ο Κώστας Μητρόπουλος, μέλος της ομάδας εργασίας της μελέτης και Εντεταλμένος Σύμβουλος της PwC στην Ελλάδα, σχολίασε:

«Οι τράπεζες βρίσκονται κάτω από μεγάλη ρυθμιστική πίεση, η οποία τελικά θα τις οδηγήσει στο να επαναπροσδιορίσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο. Το ερώτημα είναι αν θα προλάβουν τις εκτός τραπεζικής δυνάμεις οι οποίες διεισδύουν ταχύτατα και καταλαμβάνουν ζωτικό χώρο. Το τρίτο σενάριο της έκθεσης θεωρεί ότι οι συνεργασίες μεταξύ τραπεζών και εξωτραπεζικών ανταγωνιστών αυξάνει την ταχύτητα προσαρμογής των πρώτων και την ταχύτητα διείσδυσης των δεύτερων, οδηγώντας την αγορά σε μία νέα, αλλά ουσιαστικά καλύτερη για τους μετόχους, ισορροπία.»

Κατά την έρευνα, αυτή η μετάβαση έχει ήδη αρχίσει να συμβαίνει: σε μια πρόσφατη παγκόσμια έρευνα της PwC για τον κλάδο fintech, από το 68% των εδραιωμένων τραπεζών το 11% αναφέρει κάποιο είδος εσωτερικής ανάπτυξης (D.I.Y. fintech) ή άμεση απόκτηση εταιρειών FinTech (9%). Το υπόλοιπο 89% αναφέρει συνεργασία με τρίτους.

«Είναι λογικό οι διεκδικητές της αγοράς να είναι πρόθυμοι να ακολουθήσουν αυτήν την τάση, παρά να προσπαθήσουν μόνοι τους να επωφεληθούν από τη παρακμή των εδραιωμένων τραπεζών», παρατηρεί ο Colin Brereton, ένας εκ των δύο συγγραφέων της έκθεσης.

«Πραγματικούς ανταγωνιστές θεωρούν τους άλλους διεκδικητές της αγοράς και όχι τις εδραιωμένες τράπεζες, συνεπώς η συνεργασία με αυτές αποτελεί για αυτούς έναν τρόπο να επισπεύσουν την εμπορική εκμετάλλευση των καινοτομιών τους, παρακάμπτοντας τη λειτουργική και ρυθμιστική πολυπλοκότητα και το σχετικό κόστος».

Στην ίδια έρευνα οι συμμετέχοντες μίλησαν για τις ευκαιρίες που θα μπορούσαν να προκύψουν από την αγορά fintech. Η μεγαλύτερη ευκαιρία, σύμφωνα με το 73% των ερωτηθέντων, από τις εδραιωμένες τράπεζες, είναι να αποδεχτούν το fintech ως μέσο μείωσης του κόστους. Αυτό υποδεικνύει μια πιθανή λύση σε ένα εγγενές πρόβλημα του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου: ο κατακερματισμός του σε εθνικές αγορές με αποτέλεσμα οι ευρωπαϊκές τράπεζες να μην έχουν της οικονομίες κλίμακας που έχουν οι άλλοι παγκόσμιοι ανταγωνιστές τους. Η έρευνα επισημαίνει ότι η Ευρώπη έχει πλεόνασμα τραπεζών, με μία μεγάλη τράπεζα για κάθε 118 δις ευρώ ΑΕΠ σε σχέση με μία μεγάλη τράπεζα ανά 302 δις ευρώ στις ΗΠΑ, 214 δις ευρώ στον Καναδά και 144 δις ευρώ στην Αυστραλία.

Ο Miles Kennedy σχολιάζει:

«Η κλασσική απάντηση στο πρόβλημα αυτό είναι η συγκέντρωση του κλάδου —να δοθεί στις εταιρείες η δυνατότητα να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας στις επιχειρησιακές τους λειτουργίες— κάτι που όμως θα συγκρουόταν με τους στόχους της δημόσιας πολιτικής σε σχέση με την ανάγκη προστασίας της ανταγωνιστικότητας και την αντιμετώπιση του προβλήματος που προκύπτει από το ότι είναι πολύ μεγάλες για να τους επιτραπεί να αποτύχουν (“too big to fail”).

Η άλλη εναλλακτική λύση εκτός της συγκέντρωσης, η οποία παρουσιάζεται στο τρίτο σενάριο, είναι να καταστεί δυνατή η τεχνολογική και εμπορική συνεργασία μεταξύ τραπεζών και εξειδικευμένων εταιρειών με στόχο την αποδοτικότητα, αντί της ενίσχυσης της αποδοτικότητας μόνο μέσω αύξησης της κλίμακας».

Όπως επισημαίνεται στην έκθεση, οι τράπεζες είναι αυτή τη στιγμή ένας από τους πιο καθετοποιημένους κλάδους. Αυτό, μέχρι πρόσφατα, οφειλόταν εν μέρει στη σχετική απουσία ανταγωνιστικών πιέσεων στο κόστος οι οποίες οδήγησαν τον μετασχηματισμού σε άλλους κλάδους όπως είναι οι Τηλεπικοινωνίες, οι Αερομεταφορές και η Αυτοκινητοβιομηχανία. Όπως και σε εκείνους τους κλάδους, οι συμμαχίες, η κοινή χρήση πλατφορμών και η γρήγορη υιοθέτηση της τεχνολογίας θα αποτελούσε καλύτερο και πιο αποδεκτό τρόπο εξέλιξης της τραπεζικής από την απλή αύξηση της κλίμακας.

Ο τραπεζικός κλάδος είναι κατακερματισμένος και η χρηματοοικονομική καινοτομία είναι μια ακόμη πιο κατακερματισμένη δραστηριότητα, όπως επισημαίνεται στην έκθεση. Το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται η Ευρώπη ή οποιαδήποτε άλλη περιοχή του κόσμου είναι οι πυρήνες καινοτομίας από τη Σίλικον Βάλεϋ έως τη Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, την Αφρική και την Ασία να αποσυνδεθούν μεταξύ τους, από τις πηγές χρηματοδότησης και από τις αγορές και τους ανθρώπους στους οποίους απευθύνονται.

Σύμφωνα με τον Miles Kennedy, partner της Strategy&:

«Όπως υπονοεί ο Andrew Palmer στο βιβλίο του **Smart Money*****, η χρηματοοικονομική καινοτομία έχει προσφέρει πολλά στην κοινωνία. Το brexit

αποτελεί σημαντική απειλή για τη χρηματοοικονομική καινοτομία στην Ευρώπη σε μεσοβραχυπρόθεσμο ορίζοντα, όμως θα μπορούσε να αποτελεί και ευκαιρία.

Βραχυπρόθεσμα, η αστάθεια της αγοράς και η οικονομική συρρίκνωση —όχι μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο— θα μπορούσαν να αποσταθεροποιήσουν κάποιες ευρωπαϊκές τράπεζες, εμποδίζοντας τον μετασχηματισμό τους και αυξάνοντας ακόμη και την πιθανότητα έντονων χρηματοοικονομικών προβλημάτων.

Εκτός από αυτό, υπάρχει σημαντικός κίνδυνος οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ευρώπης και Ηνωμένου Βασιλείου, και η γενικότερη εμφάνιση τάσεων προστατευτισμού στην παγκόσμια πολιτική, να έχει αρνητικό αντίκτυπο».

###

Σημειώσεις για τους συντάκτες

1. *Με βάση τις εισηγμένες ευρωπαϊκές Παγκοσμίως Συστημικά Σημαντικές Τράπεζες (G-SIBs) το 2014 και 2015. Το κόστος ιδίων κεφαλαίων υπολογίζεται χρησιμοποιώντας μια εκδοχή του Υποδείγματος Αποτίμησης Περιουσιακών Στοιχείων (CAPM) η οποία λαμβάνει υπόψη τη μόχλευση. Η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων είναι αυτή που παρουσιάζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των τραπεζών.
2. **Με βάση τους κλάδους λιανικής όλων των εισηγμένων παγκοσμίως συστημικά σημαντικών τραπεζών. Η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων στη λιανική τραπεζική υπολογίζεται βάσει γνωστοποιήσεων για την απόδοση κατά τομέα καθώς και βάσει δεικτών αναφοράς της PwC για την εσωτερική κατανομή της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων. Το κόστος των ιδίων κεφαλαίων στη λιανική τραπεζική υπολογίζεται βάσει δεικτών αναφοράς της PwC για τον οικονομικό κίνδυνο και τη μόχλευση στη λιανική τραπεζική. Οι δείκτες αναφοράς για τη μόχλευση συνάδουν με τους δείκτες αναφοράς για την κατανομή της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων.
3. ***Smart Money: Πώς η τολμηρή καινοτομία στον χρηματοοικονομικό κλάδο αλλάζει τον κόσμο μας —προς το καλύτερο. Andrew Palmer, Basic Books, New York, 2015

Σχετικά με την PwC

Στην PwC, στόχος μας είναι η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στην κοινωνία και η επίλυση σημαντικών προβλημάτων. Είμαστε ένα δίκτυο εταιρειών σε 157 χώρες με περισσότερα από 208.000 στελέχη που δεσμεύονται να παραδίδουν ποιοτικό έργο στις ελεγκτικές, φορολογικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες που αναλαμβάνουν. Πείτε μας τι έχει αξία για σας και μάθετε ακόμα περισσότερα στην ιστοσελίδα μας www.pwc.gr.

Η επωνυμία 'PwC' αναφέρεται στο δίκτυο των εταιρειών μελών και/ή σε μία ή περισσότερες από τις εταιρείες μέλη, κάθε μία από τις οποίες αποτελεί μια ξεχωριστή νομική οντότητα. Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε επισκεφθείτε το www.pwc.com/structure.

© 2016 PwC. Με επιφύλαξη όλων των νόμιμων δικαιωμάτων